

تحلیل مؤلفه‌های شهر خلاق در شهر اهواز (مطالعه موردی: محلات منطقه چهار شهرداری)

امید سعیدی* - دانشجوی کارشناسی ارشد، جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران
ندا پیوند - دانشجوی کارشناسی ارشد، جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران

تاریخ دریافت: ۹۷/۰۹/۰۱

تاریخ پذیرش: ۹۸/۰۶/۳۰

چکیده

در دهه‌های اخیر توجه به مطلوبیت فضاهای شهری باعث جذب طبقات خلاق می‌شود؛ که برای تبدیل فضاهای شهری باکیفیت و مطلوبیت بالا به فضاهای شهری، عنصر خلاقیت و ابتکار نقش بسزایی دارد. شهرهای خلاق مکانی برای کار کردن و زندگی شهروندان خود به‌خصوص برای نسل جوان، مکانی جذاب برای گردشگران در شکوفایی بخش‌های مختلف اقتصادی نوظهور (خوشه‌ها و مراکز تحقیقاتی به‌ویژه در زمینه فناوری برتر) هستند. هدف این مقاله بررسی و ارزیابی مؤلفه‌های شهر خلاق در منطقه چهار شهر اهواز در راستای حرکت به سوی ایجاد منطقه خلاق می‌باشد. با توجه به اهداف تحقیق و مؤلفه‌های مورد بررسی، نوع تحقیق کاربردی و روش بررسی آن توصیفی - تحلیلی است. جامعه آماری منطقه چهار شهر اهواز می‌باشد و حجم نمونه پژوهش حاضر با توجه به این که آمار دقیقی از متخصصین این حوزه مشخص نبود، به صورت تصادفی یازده نفر از کارشناسان دانشگاهی انتخاب شدند. ابزار گردآوری اطلاعات مطالعات کتابخانه‌ای و بررسی‌های میدانی می‌باشد که پس از مطالعات کتابخانه‌ای، مؤلفه‌های شهر خلاق گردآوری شد و جایگذاری آن‌ها در یک پرسش‌نامه بسته بین یازده نفر از متخصصین دانشگاهی توزیع شد. روش آنالیز تحقیق بر اساس مدل‌های کمی بوده که از میان تکنیک‌های تصمیم‌گیری چند معیاره از مدل AHP استفاده شده است. سپس میزان برخورداری هر یک از محلات منطقه چهار از مؤلفه‌های شهر خلاق به صورت مشاهده وزن دهی شده‌اند. پس از جمع‌آوری پرسش‌نامه جهت تحلیل نهایی از نرم‌افزار Expert choice استفاده شده است. نتایج تحقیق نشان می‌دهد در قلمرو مورد مطالعه محلات گلستان، منازل منابع طبیعی، سعدی، کوی اساتید، بهارستان، بوستان؛ معین زاده، فرهنگ شهر، کوی سیلو، منازل شهرداری، شهرک دانشگاه، مجتمع مسکونی، شهرک برق، شهرک پیام، لشکرآباد، کوی بیست‌ودو بهمن، پردیس یک، پردیس سه پردیس دو، شهرک الهایی، چینیبه علیا، کوی مجاهد، رفش آباد و سایر محلات ترتیب برخورداری از مؤلفه‌های شهر خلاق می‌باشند.

واژه‌گان کلیدی: شهر خلاق، مؤلفه‌های شهر خلاق، محلات شهری، AHP، اهواز

مقدمه

قرن ۲۱، قرن شهری شدن جهان است. شهر به‌عنوان پدیده‌ای با ماهیتی فرهنگی و اجتماعی در عین برخورداری از ماهیتی فیزیکی از کالبدی محتوایی و فرهنگی نیز برخوردار است (احد نژاد و فرشچیان، ۱۳۹۴: ۲)؛ بنابراین شهرها در هر جامعه‌ای پیش از آن که محصول نقشه، آهن و بتن باشند؛ از عناصر فرهنگی حاکم بر آن جامعه شکل می‌گیرند (صارمی و صارمی، ۱۳۹۰: ۱۰۷)؛ اما از سوی دیگر با روند جهانی شدن و به وجود آمدن فرهنگی واحد و تضعیف فرهنگ بومی ملل نیاز به تنوع فرهنگی به شدت احساس می‌گردد. در فرایند جهانی شدن رقابت اصلی بین مراکز شهری می‌باشد و میان دولت و ملت‌ها نیست (ملکی و دیگران، ۱۳۹۵: ۱۴۲). شهر خلاق به روش جدید در برنامه‌ریزی شهری است که چگونگی اینکه مردم بتوانند فکر و برنامه‌ریزی و عمل خلاقانه در شهرها داشته باشند را توضیح می‌دهد که ما چگونه می‌توانیم شهرهایمان را از طریق بهره‌گیری از تفکرات و استعدادهای مردم، سرزنده و زیست پذیر کنیم (Landri, 2012, 11). نظریه شهر خلاق یکی از نوپاترین نظریه‌ها در مباحث شهری است که به دنبال موج سوم شهرنشینی در دنیا بروز و نمود پیدا کرد که باوجود نوپا بودن، در مدت‌زمان کوتاه این نظریه به یکی از کاربردی‌ترین نظریه‌ها حوزه مطالعات شهری بدل شده است (مختاری و دیگران، ۱۳۹۴: ۲). اسکات^۱، خلاقیت را به‌عنوان تدبیر و راهکاری می‌داند که با افول سیستم سرمایه‌داری فوردیستی و ظهور اقتصاد جدید فرهنگ شناختی^۲ زمان ورود آن به جغرافیای شهری و جغرافیای اقتصادی فرا رسیده است (Scott, 2014: 567). هدف شهر خلاق، مشتمل بر جذب نهادها، افراد و شرکت‌های خلاق در فعالیت‌های مرتبط با شهر و همچنین ایجاد زمینه درک شهر به‌عنوان پدیده خلاق است؛ که این امور از طریق تشویق سازمان‌های خلاق، برای جذب در مجموعه مدیریت شهری و تشویق و مشارکت افراد خلاق در تصمیم‌گیری‌ها و افزایش اثر این تصمیمات در محیط شهری است (خان سفید، ۱۳۹۱: ۸). نظریه شهر خلاق همچنین در ایران به دلیل وجود انواع شهرها با جاذبه‌ها و پتانسیل‌های منحصربه‌فرد و ویژگی‌های فرهنگی و هنری مختلف برنامه‌ریزی راهبردی به نظر می‌رسد که تا به حال سه شهر ایران به‌عنوان شهر خلاق در یونسکو ثبت گردیده‌اند؛ اصفهان شهر خلاق صنایع دستی، تبریز شهر خلاق فرش و رشت شهر خلاق غذا می‌باشند که از طرف دیگر شهر شیراز در زمینه ادبیات و یزد و تبریز در زمینه گردشگری پتانسیل ثبت در یونسکو را دارند (ملکی و دیگران، ۱۳۹۵: ۱۹۲). هم‌چنین شهرها، امروز و در آینده سعی می‌کنند محیطی را فراهم سازند که متخصصین راغب شوند در آن محیط زندگی کنند و در مقابل تخصص خود را بدون دغدغه در اختیار جامعه قرار دهند (سیف‌الدینی و همکاران، ۱۳۸۶: ۱۰). شهر خلاق از اواخر دهه ۸۰ میلادی، توسط چارلز لاندری^۳ مطرح شد؛ و می‌توان گفت مبدع عبارت شهر خلاق و خلاقیت شهری محسوب می‌شود. چنانکه شهرها و مناطق وابسته به آن باید ویژگی‌های خاص داشته باشند تا بتوانند به شهر خلاق تبدیل شوند (Florida, 2005, 356). برای تحقق و شکوفایی شهر خلاق به بسترهای فرهنگی قوی نیازمند است تا خلاقیت در فضای شهری بروز نماید. از سوی دیگر توجه به سرمایه‌های انسانی و اجتماعی، در قالب پرداختن به ویژگی‌های مکانی، باهدف ایجاد رقابت اقتصادی، انسجام اجتماعی و تنوع فرهنگی در دستیابی به تصویری یکتا از شهر را دنبال می‌کند.

خلاقیت در شهرها نیازمند ایجاد زیرساخت‌های اجتماعی و فرهنگی شامل زیرساخت‌های ذهنی، شیوه نگرش به فرصت‌ها و مشکلات و فراهم نمودن شرایط مکانی و فضایی پرورش خلاقیت از طریق ساختارهای قانونی و بسته‌های تشویقی است (مشکینی و همکاران، ۱۳۹۳: ۳). اگر شهر اهواز به همین روال سنتی ادامه دهد و خود را با شاخص‌های شهر خلاق انطباق ندهد در برابر فرایند جهانی با مشکلاتی مواجه خواهد شد. وقتی در مناطق شهری صحبت از خلاقیت می‌شود، نگرش نو و جدیدی مطرح می‌شود که به ابعاد ساختاری شهر می‌پردازد و عمدتاً در قالب اجتماعی و فرهنگی

¹ Scott Allen J

² Cognitive-Cultural

³ charles landey

مطرح می‌گردد (اکبری مطلق، ۱۳۹۲: ۴). مناطق خلاق در فضاهای شهری نقش تعیین‌کننده‌ای در ارتقاء در جه خلاقیت شهری ایفا می‌کنند، مکان‌هایی که نمادهای فرهنگی شهر را برجسته کرده و در زنده نگه‌داشتن باورها و اعتقادات فرهنگی، اجتماعی، مذهبی و ملی به‌عنوان ستون مستحکم برای بسط تفکر خلاق در بین ساکنان شهرها در راستای ارتقاء فرهنگ شهروندی و پایداری فضاهای شهری بسیار حیاتی است امید است با ارزیابی و تحلیل این فرایند در منطقه چهار شهر اهواز و راهبردهای شهر خلاق، مدیران و برنامه‌ریزان شهری با توجه ظرفیت‌های موجود و مزیت‌های رقابتی بتوانند به این سمت سوق دهند. این پژوهش در پی آن است که ضمن بررسی شاخص‌های شهر خلاق و بررسی وضعیت فعلی منطقه چهار شهر اهواز به‌عنوان یک منطقه خلاق درصد یافتن خلاق‌ترین محله از نظر مؤلفه‌های شهر خلاق است بپردازد و محلات را بر اساس شاخص‌های شهر خلاق رتبه‌بندی و تحلیل نماید. این پژوهش به دنبال پاسخ دادن به این سؤالات است، مهم‌ترین شاخص شهر خلاق در منطقه چهار شهر اهواز کدام است؟ و محلات منطقه چهار شهر اهواز از نظر ویژگی‌های شهر خلاق چه وضعیتی دارند و چه تفاوت‌هایی با یکدیگر دارند؟ در پایان راهکار و پیشنهادهایی در راستای نیل به شهر خلاق ارائه خواهد شد.

مبانی نظری

اهمیت موضوع نظریه شهر خلاق با مطالعه گسترده افرادی همچون اندرسون^۱ (۱۹۸۵)، مالمرگ و زندر^۲ (۱۹۹۶)، کورت‌رایت^۳ (۲۰۰۱)، برجسته شد. پیتروال^۴ (۲۰۰۰) در کتاب شهرها در تمدن، فرهنگ، خلاقیت و نظم شهری و همچنین کتاب شهرهای خلاق و توسعه اقتصادی و لدوری^۵ (۲۰۰۰) در کتاب شهر خلاق؛ راهکارهایی برای خلاقان شهری در شهرها، به موضوع شهر خلاق پرداختند. هاسپرز^۶ (۲۰۰۳) نیز مقاله‌ای تحت عنوان شهرهای خلاق، مکان‌های پرورش در اقتصاد دانش، به چاپ رسانید. همچنین برای نخستین بار ریچارد فلوریدا^۷ (۲۰۰۲) اولین کتاب خود را با عنوان طبقات خلاق منتشر کرد و در کتاب دیگر خود (۲۰۰۵) درصد تقویت مبانی موضوع شهر خلاق برآمد که به‌طور کلی در زیر مهم‌ترین آن‌ها آورده شده است.

شهرها باید ظرفی برای آزادسازی پتانسیل‌های نهفته شهروندان باشند و توسط همه‌کسانی ساخته شوند که در آن ساکن‌اند و شهرها بدان‌ها تعلق دارد. فلسفه شهر خلاق آن است که همیشه ظرفیتی بسیار بیشتر از آنچه در وهله اول به تصویر می‌آید وجود دارد (زنگنه و همکاران، ۱۳۹۴: ۷۰). طبقه خلاق^۸ تأثیر عمده‌ای بر مطالعه عواملی دارد که رقابت را در مناطق شهری تحت تأثیر قرار می‌دهد (Glaeser, 2005, 594). شهرهای خلاق، شهرهایی هستند که قادرند راه‌حل‌های جدیدی برای مشکلات روزمره‌شان ارائه بدهند (ربانی خوراسگانی و همکاران، ۱۳۹۰: ۱۶۱). هدف شهر خلاق، مشتمل بر جذب نهادها، افراد و شرکت‌های خلاق در فعالیت‌های مرتبط با شهر و همچنین ایجاد زمینه درک شهر به‌عنوان یک پدیده خلاق است. این امور از طریق تشویق سازمان‌های خلاق، برای جذب در مجموعه مدیریت شهری و تشویق و مشارکت افراد خلاق در تصمیم‌گیری‌ها و افزایش اثر این تصمیمات در محیط شهری است (ملکی، ۱۳۹۴: ۸۳). از آنجایی که شهرها، متنوع و سرشار از تعامل و همچنین مملو از مشکل هم هستند، تجمعات بزرگ انسان‌ها ذاتاً (پیچیده و ناجور) است و برای برقرار کردن و توسعه دادن یک شهر نظم شهری پایه، مردم در شهرها مجبور بودند خلاق باشند

¹ Anderson

² Malmderg

³ Kurt Wright

⁴ Hall

⁵ Landry

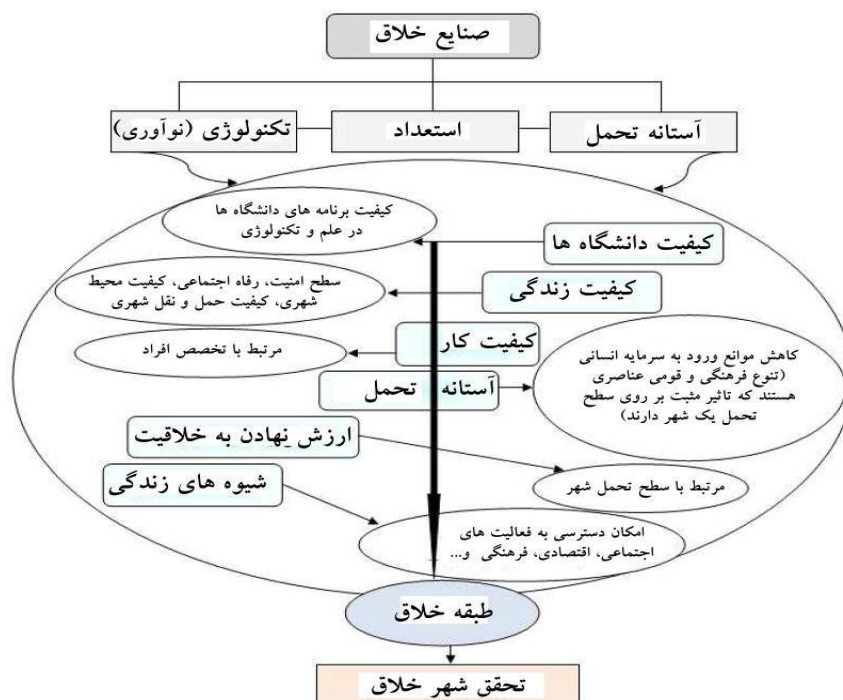
⁶ Hospers

⁷ Floeida

⁸ Creative Class

(موسوی، ۱۳۹۲: ۲۴). در این راستا، جاذبه‌های شهر برای جذب مهاجرین نخبه و قرار گرفتن آن‌ها در کنار طبقه خلاق شهر با جذب‌کننده‌های فرهنگی، تنوع ارزش‌ها، باز بودن محیط و پذیرا بودن مهاجرین و افزایش سطح تحمل شهر می‌تواند شاخص‌های مهمی برای اندازه‌گیری کیفیت زندگی گردد؛ به طوری که از خروجی خلاقیت این بخش می‌توان به بهبود اشتغال و بسترسازی برای بروز استعدادها و... اشاره کرد (hall, 2003: 143).

مفهوم شهر خلاق^۱: شهر خلاق به صورت متنوع وسیع به کاررفته است. تعریف شهر خلاق بسیار فراگیر است. مفهوم دیگر شهر خلاق، بر تولیدات فرهنگی متمرکز است، یعنی تولید کالاها و خدمات فرهنگی با فعالیت‌هایی در ارتباط قرار می‌گیرند که مرکز خلاقیت به حساب می‌آیند (ربانی خوراسگانی، ۱۳۹۰: ۱۶۱). ظهور این ایده تلاشی برای بازسازی شهری در سطح جهانی بود؛ اما شروع عمومی‌تر این ایده به دهه ۱۹۹۰ برمی‌گردد (قراگزلو، ۱۳۹۱: ۷۲). در این دهه، نویسندگانی چون چارلز لندری، ریچارد فلوریدا، ریچارد کیوز و ... سهم بارزی در گسترش و پیشرفت مفاهیم شهر خلاق (شهر تماشایی یا شهر نمایش) داشته‌اند. ایده شهر خلاق مبحثی جدید و مورد توجه در حوزه مطالعات شهری و به‌ویژه مدیریت شهری بوده است که به بهتر شدن محیط زندگی و ارتقای کیفیت زندگی به واسطه تفکرات نو شهروندان همچون تلفیق فضای اقتصادی و فرهنگی و به نمایش درآوردن محیط‌های بصری که در مادر شهرهای سرار جهان بسیارند تأکید دارند (J. SCOTT, 2006). در واقع شهر خلاق، قدرت را از مسئولان، مدیران و نهادها به سرمایه اجتماعی و شهروندانی منتقل می‌کند که باید فعالانه در فرایند برنامه‌ریزی شرکت کنند و ایده‌های مورد نظرشان را در ساخت، طراحی، حمل و نقل و ... به کار ببندند (Deffner, Vlachopoulou, 2011, 11).

شکل ۱. مدل طبقه خلاق در شکل‌گیری شهر خلاق
(Pratt & Hutton: 2012: pp 1-10)

¹ Creative City

اولین کسی که به مطالعه و ارائه مطالبی درباره شهرهای خلاق پرداخت ریچارد فلوریدا بود (خردی، ۱۳۸۹: ۱۱۱). او معتقد بود خلاقیت و نوآوری باهم به‌عنوان عناصر کلی حرکت شهرها به سمت موفقیت هستند (Harvey, 2012, 28). این خلاقیت و نوآوری‌ها از سرمایه‌های انسانی خلاق منتج می‌گردند و منجر می‌شود افراد خلاق زمینه‌های قدرتمند شدن شهر و رشد اقتصادی ناحیه‌ای را فراهم سازند (قورمی، ۱۳۹۱: ۶۶) هم‌چنین این افراد خلاق با شکل دادن روابط بین فرایندهای اجتماعی و فعالیت‌های فرهنگی، شبکه‌های خلاق را ایجاد می‌کنند، به‌طوری‌که با برقراری ارتباط بین مردم، مکان‌ها و شبکه‌ها، می‌توان به سمت تحقق شهر خلاق حرکت کرد (Evans, 2009, 38)؛ و حرکت به سمت شهر خلاق، مدیریت شهری و فرهنگ شهری نقش کلیدی دارد (خان سفید، ۱۳۹۱: ۹۲-۹۴).

شکل ۲. عناصر شهر خلاق

مأخذ: فتوحی مهربانی و همکاران، ۱۳۹۵: ۱۰۵

پیشینه تحقیق

نظریه شهر خلاق و پیدایش سیاست‌گذاری‌های مداخله‌گر در بافت‌های شهری با چشم‌انداز این نظریه (البته در چارچوب کلان‌بازآفرینی فرهنگ مینا) به دلیل توجه متناسب به ابعاد اجتماعی و اقتصادی از یک‌سو و ظرفیت‌های محلی از سوی دیگر در میان سیاست‌گذاران و متخصصان شهری مورد استقبال گسترده‌ای واقع شده است. اولین جایی که مفهوم شهر خلاق به‌طور مشخص در قالب یک سند نظریه‌ای ارائه شد، در کار بیانچینی و لندری (۱۹۹۵) بود (ایران‌دوست و غلامی زارچی، ۱۳۹۴: ۴۹) ربانی خوراسگانی و همکاران (۱۳۹۰)، در تحقیق خود به بررسی جایگاه تنوع اجتماعی در ایجاد شهرهای خلاق و نوآور پرداخته است. در این تحقیق بر نقش مشارکت فعال و خلاق گروه‌های قومی، نژادی و مهاجر در شهر و ادغام آنان در جامعه میزبان تأکید شده است. کلانتری و همکاران (۱۳۹۱)، به بررسی ارتقای کیفیت زندگی با توسعه فضاهای عمومی و جمعی به‌عنوان بستر شهر خلاق پرداختند. نتایج نشان می‌دهد فضاهای عمومی با درگیر کردن مفاهیمی چون مشارکت، تنوع، سرزندگی، جذابیت، ارزش اقتصادی و هویت بخشی به موتور محرکه شهر خلاق عمل می‌کند. مختاری و ملک‌آبادی (۱۳۹۳)، در مقاله‌ای تحت عنوان سطح‌بندی مناطق پانزده‌گانه شهر اصفهان از لحاظ شاخص‌های شهر خلاق با استفاده از مدل‌های برنامه‌ریزی منطقه‌ای به ارزیابی وضعیت کمی شاخص‌های شهر خلاق و تجزیه و تحلیل و نحوه پراکنش این شاخص‌ها در شهر اصفهان پرداخته است که نتایج نشان داد که شهر اصفهان پتانسیل لازم برای حرکت به سمت شهر خلاق را دارا است. ضرابی و همکاران (۱۳۹۳)، در مقاله‌ای تحت عنوان بررسی میزان تحقق‌پذیری شهر خلاق (مقایسه تطبیقی بین شاخص‌های توسعه پایدار) و معیارهای ایجاد شهر خلاق در شهرهای استان یزد پرداخته است که نتایج نشان داد که شهر یزد با توجه به میزان بالای سرمایه‌های انسانی موجود، تعداد بالای متخصص، میزان بالای مراکز رشد و فناوری، قابلیت بالقوه‌ای در استفاده از انرژی‌های نو (خورشیدی، بادی) و حرکت به‌سوی تحقق شهر خلاق را دارد. ملکی و همکاران (۱۳۹۴)، در مقاله‌ای تحت عنوان الویت بندی شاخص‌های شهر خلاق با استفاده از مدل تحلیل شبکه ANP در مناطق ۱ و ۴ شهر زنجان به بررسی مؤلفه‌های شهر خلاق و حرکت

به‌سوی ایجاد مناطق خلاق پرداخته است. نتایج نشان داد که شاخص سرمایه اجتماعی رتبه اول و شاخص تکنولوژی دارای رتبه دوم هستند و می‌توان گفت منطقه ۴ شهر زنجان با وضعیت مطلوب و استانداردهای شهر خلاق مطابقت دارد. آلن. جی. اسکات (۲۰۰۶)، در مقاله‌ای به‌عنوان شهرهای خلاق: "موضوعات مفهومی و پرسش‌های راهبردی"، اندیشه‌ای گسترده و مجادله‌آمیزی را پیرامون طبیعت و اهمیت شهرهای خلاق ارائه داده و در میان تغییرات اخیر در فناوری، ساختارهای تولید، بازارهای کار و اجتماعات مکانی پویا به دنبال جایگزینی مفهوم شهر خلاق است همچنین به دنبال آن است که نشان دهد که چگونه ساختارهای اقتصادی نوین، گونه‌های خاص از نوآوری‌های اقتصادی و فرهنگی را در شهرهای خلاق نمایان کند. مک‌گراهان و جان (۲۰۰۷)، در مقاله‌ای با عنوان طرح مجدد طبقه خلاق برای بررسی جریانات رشد در نواحی شهری و روستایی با تأکید و الهام از کار فلوریدا، بر اینکه افراد طبقه خلاق به سمت مناطقی کشیده می‌شوند که از سطح بالایی از کیفیت زندگی برخوردار باشند. نتایج مطالعات نشان می‌دهد که شهرهایی که هنرمندان در آن‌ها حضور دارند مصرف فرهنگی در منطقه افزایش می‌یابد و هنگامی که این امتیاز با امتیازاتی چون وجود منابع پزشکی و دارویی ترکیب می‌شود، باعث توقف روند مهاجرتی در این شهرها می‌شود (Sasaki, 2010, 54). موسسه گالوپ در سال ۲۰۱۱ مطالعاتی را در مورد مکان‌ها و فضاهای خلاق شهری انجام داد. در این تحقیق آرایه‌های اجتماعی از قبیل مکان‌های گذران اوقات فراغت و انجام تفریحات، مکان‌های تجمع و ملاقات‌ها، باز بودن و آزادی فضای شهری برای پذیرش بیگانگان، اندازه زیباشناختی نواحی شامل زیبایی طبیعی و فضاهای سبز از شاخص‌های خلاقیت شهری محسوب گردیده است (Knigh. Foundation, 2011). چارلز لندری (۲۰۱۳)، در تحقیق خود برای ارزیابی شاخص‌های شهر خلاق در شهر پالمستون شمالی در نیوزلند، از شاخص‌های ده‌گانه استفاده نموده است. بعد از تجزیه و تحلیل‌های آماری داده‌های جمع‌آوری شده شاخص زیست‌پذیری و میزان آسایش و رفاه شهری در رتبه اول، شاخص ارتباطات و شبکه‌های ارتباطی شهری در رتبه دوم و شاخص آزادی، تسامح و تساهل در رتبه سوم قرار گرفته است (Landry, 2013, 24). دورماز (۲۰۱۵)، به جایگاه کیفیت مکان‌های شهری در خلاقیت شهری پرداخته و در یک مطالعه تطبیقی میزان خلاقیت شهری شهر سوهو در حومه شهر لندن را با شهر بیوگلو در حومه استانبول را برحسب شاخص‌های از قبیل مشخصات طبیعی، موقعیت، کاربری اراضی، فرم شهری، مشخصات بصری، مشخصات فرهنگی- اجتماعی، مشخصات ارگانیکی شهر مورد بررسی قرار داده است.

روش پژوهش

با توجه به اهداف تحقیق و مؤلفه‌های مورد بررسی، نوع تحقیق کاربردی و روش بررسی آن توصیفی-تحلیلی است. جامعه آماری منطقه چهار شهر اهواز می‌باشد. ابزار گردآوری اطلاعات مطالعات کتابخانه‌ای و بررسی‌های میدانی (پرسش‌نامه) می‌باشد؛ که پس از مطالعات کتابخانه‌ای مؤلفه‌های شهر خلاق گردآوری شد و جایگذاری آن‌ها در یک پرسش‌نامه بسته بین یازده نفر از متخصصین دانشگاهی توزیع شد روش آنالیز تحقیق بر اساس مدل‌های کمی بوده که از میان تکنیک‌های تصمیم‌گیری چند معیاره از مدل AHP استفاده شده است که روش انجام آن به شرح زیر است:

مرحله اول: محاسبه بردار AHP که از رابطه شماره یک به دست می‌آید.

$$\begin{bmatrix} W_1/W_1 & \dots & W_1/W_N \\ \dots & \dots & \dots \\ W_N/W_1 & \dots & W_N/W_N \end{bmatrix} \begin{bmatrix} W_1 \\ \dots \\ W_N \end{bmatrix} \quad (1)$$

مرحله دوم محاسبه ضریب سازگاری، به دست آوردن (L) که از رابطه شماره دو به دست می‌آید

$$L = \frac{1}{N} \left[\sum_i^N \left(\frac{WA_i}{W_i} \right) \right] \quad (2)$$

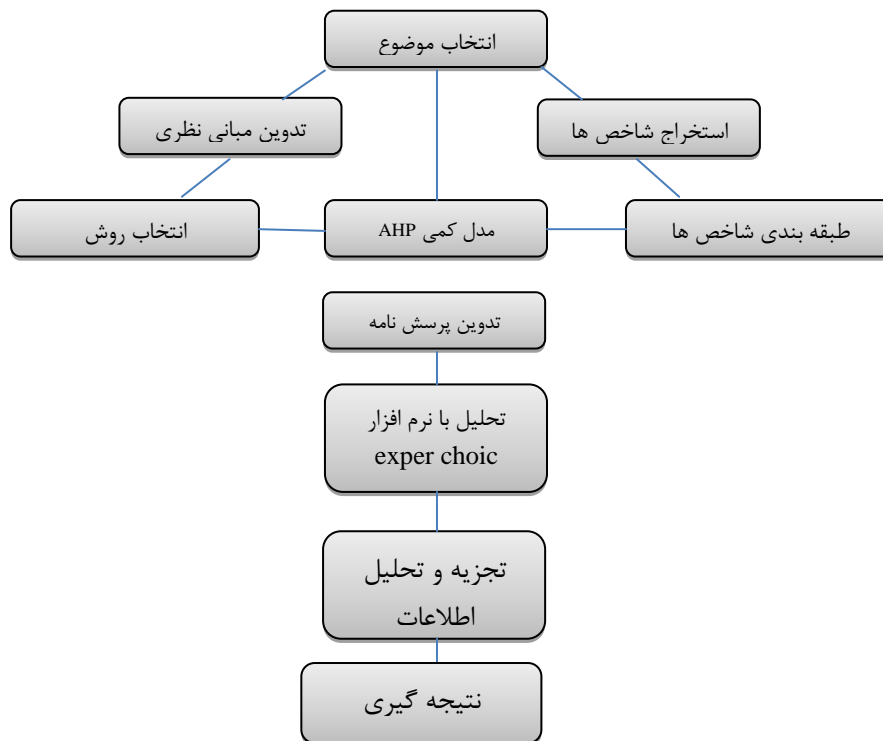
مرحله سوم: محاسبه ضریب سازگاری، بدست آوردن CI از معادله شماره سه بدست می‌آید.

$$CI = \frac{L - N}{N - 1} \quad (3)$$

مرحله چهارم محاسبه ضریب سازگاری، بدست آوردن CR از معادله زیر می‌باشد.

$$CR = \frac{CI}{RI} \quad (4)$$

سپس میزان برخورداری هریک از محلات منطقه چهار از مؤلفه‌های شهر خلاق به صورت مشاهده وزن دهی شده‌اند. پس از جمع‌آوری پرسش‌نامه جهت تحلیل نهایی از نرم‌افزار Expert choice استفاده شده است.

شکل ۳. مدل مفهومی تحقیق

محدوده مورد مطالعه

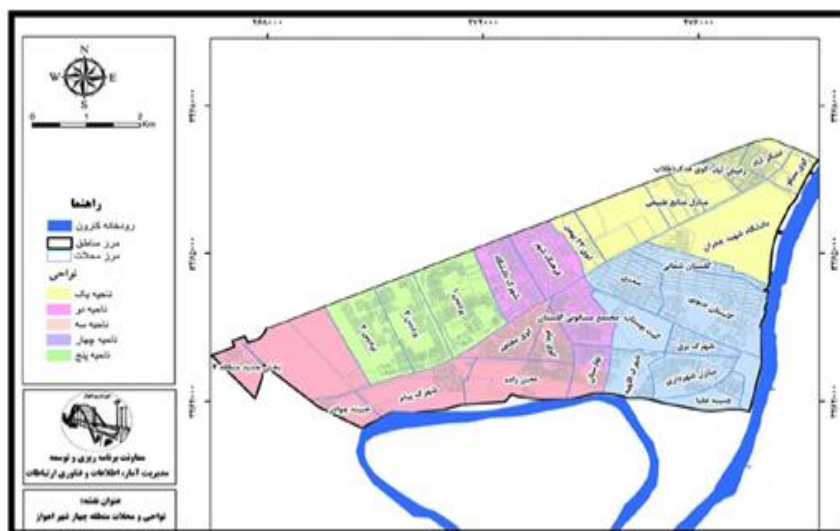
اهواز مرکز استان خوزستان یکی از هشت کلان‌شهر ایران است. این شهر در بخش مرکزی استان خوزستان با مساحت تقریبی ۲۲۰ کیلومترمربع (این وسعت با توجه به نواحی حاشیه‌ای به حدود ۲۷۰ کیلومترمربع می‌رسد)، در موقعیت جغرافیایی ۳۱ درجه و ۲۰ دقیقه عرض شمالی و ۴۸ درجه و ۴۰ دقیقه طول شرقی در بخش جلگه‌ای خوزستان و با ارتفاع ۱۸ متر از سطح دریا قرار دارد. بر پایه تازه‌ترین آمار رسمی، ۳۲٪ مردم استان خوزستان در کلان‌شهر اهواز زندگی می‌کنند. جمعیت اهواز طبق آخرین سرشماری سال ۱۳۹۵ برابر با ۱۱۸۴۷۸۸ نفر بوده است که از این جمعیت ۳۵٪ در حاشیه شهر زندگی می‌کنند از این‌رو پس از کلان‌شهر مشهد، اهواز جایگاه دوم حاشیه‌نشینی را دارا است (مرکز

آمار ایران، ۱۳۹۵؛ که در جدول شماره یک مشخصات جمعیتی و در شکل شماره سه موقعیت جغرافیایی قلمرو محدوده مورد مطالعه مشخص است.

جدول ۱. مشخصات جمعیتی اهواز

مشخصات	خانوار	جمعیت	مرد	زن
شهر اهواز	۳۳۱.۵۵۶	۱.۱۸۴.۷۸۸	۵۹۶.۷۷۴	۵۸۸.۰۱۴
منطقه ۴	۴۲.۱۳۲	۱۵۳.۳۱۳	۷۶.۰۹۵	۷۷.۲۱۸

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵

شکل ۳. موقعیت جغرافیای منطقه چهار شهری اهواز (مأخذ: نگارندگان، ۱۳۹۷)

یافته‌ها و بحث

همان‌طور که قبلاً ذکر شد این مقاله به دنبال تحلیلی بر مؤلفه‌های شهر خلاق است تا مشخص نماید که کدام محله از لحاظ معیارهای شهر خلاق در قلمرو مورد مطالعه برتر است و در نتیجه محله خلاق‌تری است که این مؤلفه‌ها در جدول شماره یک مشخص هستند.

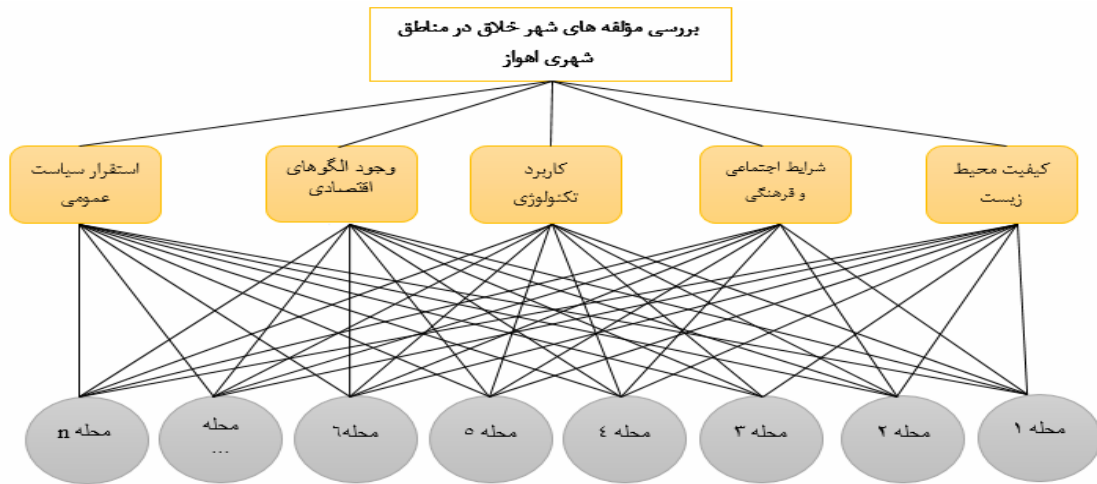
جدول ۱. مؤلفه‌های شهر خلاق

شاخص	زیر شاخص‌ها
کیفیت محیط زیست	محیط زیست سالم، آب‌وهوای سالم، دسترسی به فضاهای سبز و نواحی تفریحی، کالا و خدماتی که فاقد آلاینده‌گی و گازهای گلخانه‌ای است.
شرایط اجتماعی و فرهنگی	تنوع فرهنگی و نژادی، خانه‌های امن و بهداشت، برنامه‌های آموزشی.
کاربرد تکنولوژی	استفاده از تکنولوژی مناسب، سیستم‌های انرژی کارآمد و بدون کربن، سیستم حمل‌ونقل و کارآمد، زیربناها و ساختمان‌های پایدار.
وجود الگوهای اقتصادی	پویایی فضای محلی برای سرمایه‌گذاری در سطح محلی باهدف صدور در بازارهای هدف، گویای الگوی اقتصادی مناسب است.
استقرار سیاست عمومی	نقش قوانین در توسعه، اجرا و نگهداری یک شهر خلاق، باید باز و اجرایی باشد. شفافیت و مشارکت دهی برای حمایت از تعادل بین عناصر زندگی یکی از اساسی‌ترین لازمه‌های استقرار سیاست عمومی یکپارچه است.

مأخذ: ملکی، ۱۳۹۴: ۱۲۷

جهت انجام تحلیل مؤلفه‌های شهر خلاق نیاز است که این مؤلفه‌ها بر اساس مدل مورداستفاده به‌صورت درخت سلسله مراتبی ترسیم گردد تا اثرگذاری مؤلفه‌های شهر خلاق با تک‌تک محلات موردبررسی به‌صورت شفاف گویا باشد که در شکل شماره چهار مشخص می‌باشد.

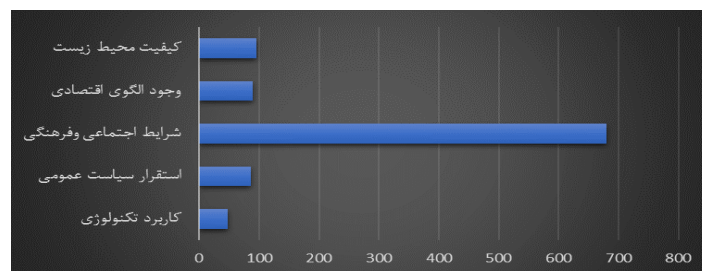

شکل ۴. بررسی مؤلفه‌های شهر خلاق در منطقه چهاراهواز

پس از ترسیم درخت سلسله‌مراتبی مؤلفه‌های شهر خلاق در محلات منطقه چهار شهری اهواز کارشناسان قلمرو مورد مطالعه به هر کدام از این مؤلفه‌ها امتیاز خاص خود را دادند تا مشخص شود که در به دست آمدن شهر خلاق کدام مؤلفه‌ها اولویت دارند که در جدول شماره سه وزن این معیارها و نمودار شماره یک هم رتبه‌بندی این معیارها مشخص است.

جدول ۳. وزن هریک از معیارهای شهر خلاق

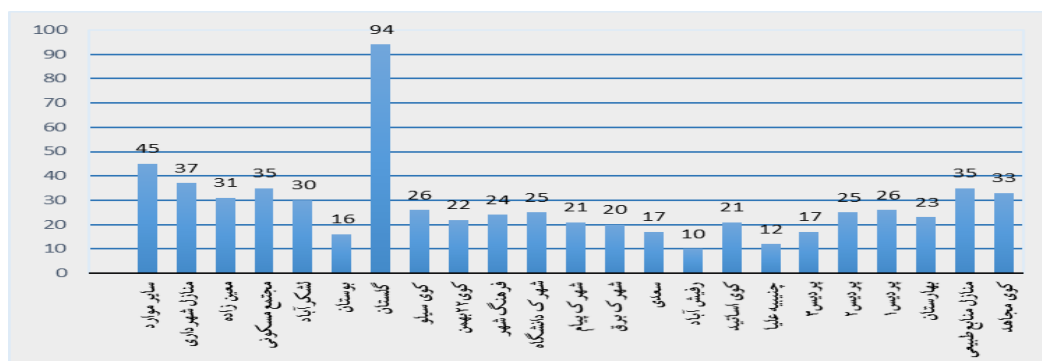
کیفیت محیط زیست	وجود الگوی اقتصادی	شرایط اجتماعی و فرهنگی	استقرار سیاست عمومی	کاربرد تکنولوژی
۰/۹۶	۰/۸۸	۰/۸۸۹	۰/۸۰	۰/۴۸

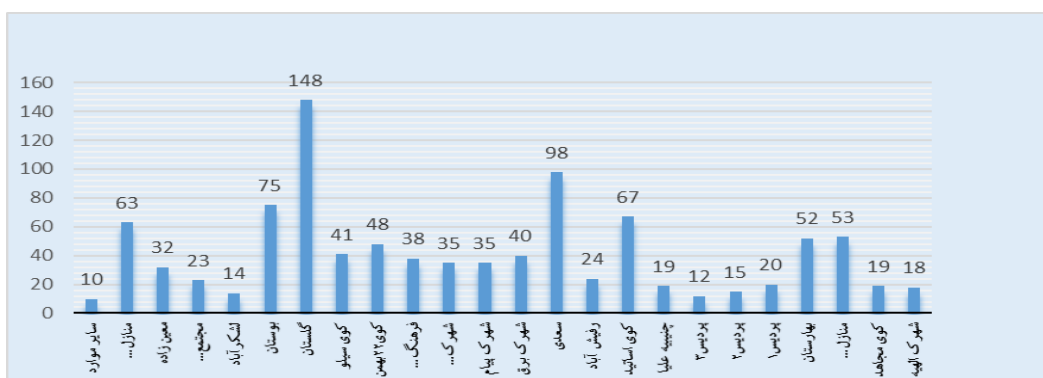
نمودار ۱. رتبه‌بندی هریک از معیارهای شهر خلاق

همان‌طور که مشخص است به ترتیب شرایط اجتماعی و فرهنگی، کیفیت محیط زیست، وجود الگوهای اقتصادی، استقرار سیاست عمومی و کاربرد تکنولوژی در رتبه‌های اول تا پنجم هستند؛ بنابراین پس از این که مشخص شد مؤلفه‌های شهر خلاق از نظر رتبه‌بندی و وزن در چه وضعی قرار دارند حالا باید مشخص شود که این معیارها هر کدام در تک‌تک محلات در چه وضعیتی قرار دارند و میزان برخورداری خلاقیت محلات مورد مطالعه از نظر برخورداری هریک از معیارها در چه

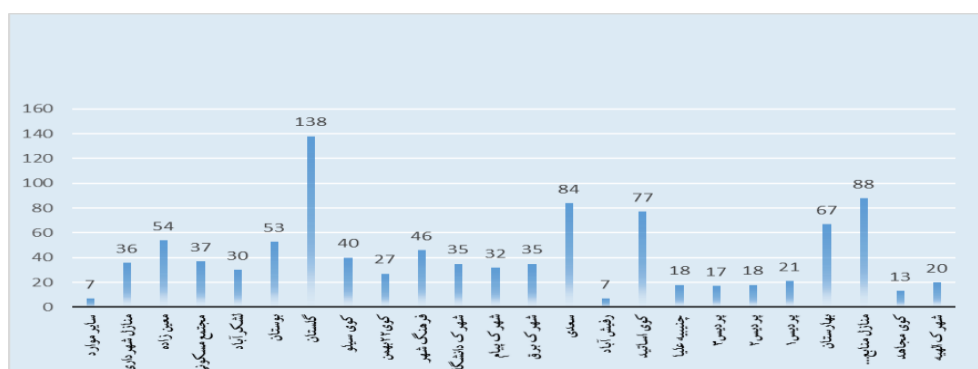
شرایطی است که نمودار شماره دو میزان خلاقیت محلات را از نظر کاربرد تکنولوژی نمودار شماره سه میزان خلاقیت محلات را از نظر استقرار سیاست عمومی نمودار شماره چهار میزان خلاقیت محلات را از نظر شرایط اجتماعی و فرهنگی نمودار شماره پنج میزان خلاقیت محلات را از نظر کیفیت محیط‌زیست و نمودار شماره شش میزان برخورداری وجود الگوهای اقتصادی در محلات را نشان می‌دهند.

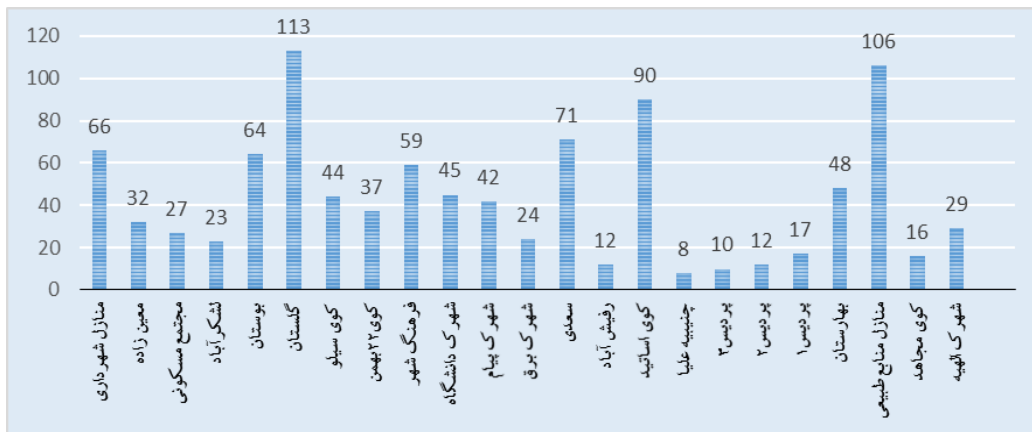
نمودار ۲. رتبه‌بندی محلات منطقه چهار شهرداری اهواز از میزان برخورداری کاربرد تکنولوژی

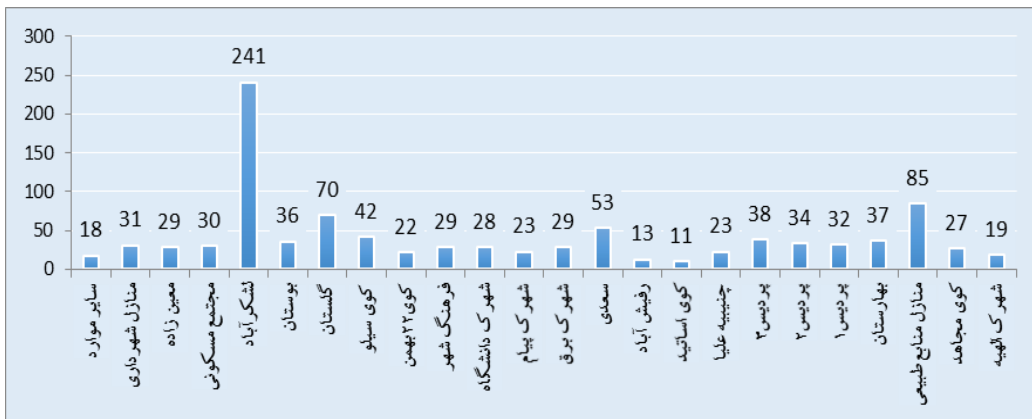
نمودار ۳. رتبه‌بندی محلات منطقه چهار شهرداری اهواز از میزان برخورداری استقرار سیاست عمومی

نمودار ۴. رتبه‌بندی محلات منطقه چهار شهرداری اهواز از میزان برخورداری شرایط اجتماعی و فرهنگی

نمودار ۵. رتبه‌بندی محلات منطقه چهار شهرداری اهواز از میزان برخورداری کیفیت محیط‌زیست

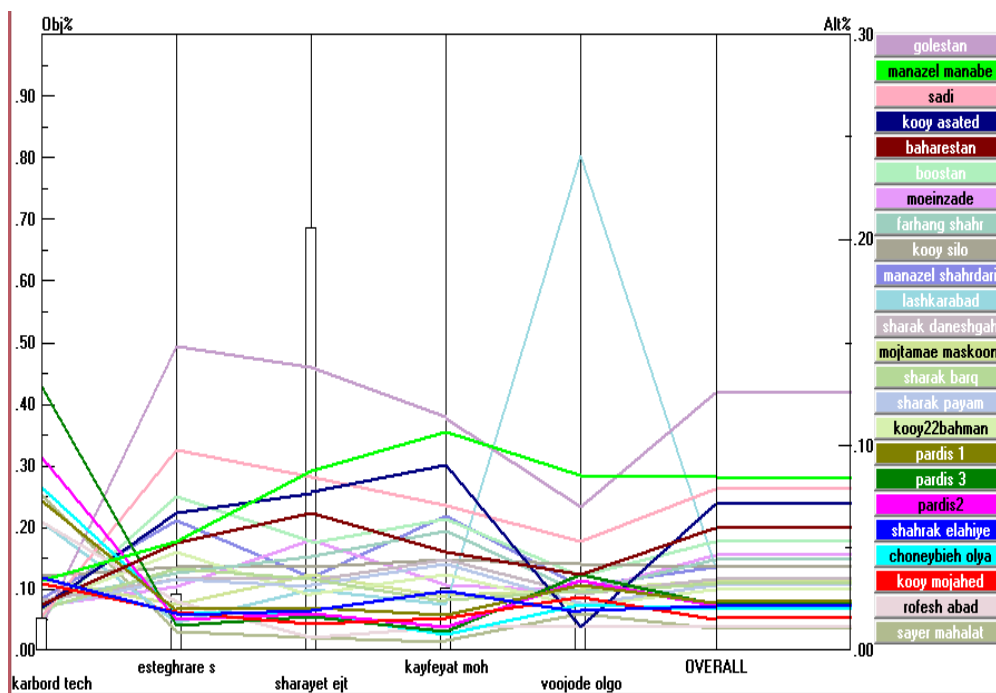
نمودار ۶. رتبه‌بندی محلات منطقه چهار شهرداری اهواز از میزان برخورداری وجود الگوی اقتصادی

همانطور که در نمودارهای شماره دو تا شش مشخص است از نظر کاربرد تکنولوژی محله گلستان در رتبه اول و رفیش آباد در رتبه آخر است، از نظر استقرار سیاست عمومی محله گلستان در رتبه اول و پردیس سه در رتبه آخر است همچنین محلات گلستان لشکرآباد و سایر محلات ذکر نشده به ترتیب در رتبه‌های اول و آخر (بیست و چهارم) قرار دارند، از نظر برخورداری از کیفیت محیط‌زیست محلات گلستان و منازل طبیعی در رتبه اول و دوم و محله رفیش آباد به‌عنوان یکی از محلات بافت فرسوده اهواز در رتبه آخر هستند همچنین از نظر وجود الگوهای اقتصادی محله لشکرآباد به‌عنوان قطب گردشگری شهری اهواز در رتبه اول و کوی اساتید در رتبه آخر هستند. از تفسیر نمودارهای مذکور جدول شماره چهار استخراج می‌شود که در این جدول رتبه و وزن هریک از محلات منطقه چهار شهری اهواز نسبت به معیارهای شهر خلاق مشخص است و رتبه نهایی (مجموع) تمام محلات مشخص است.

جدول ۴. رتبه و وزن هریک از محلات منطقه چهار شهری اهواز بر اساس معیارهای شهر خلاق رتبه نهایی تمام محلات

مؤلفه‌های شهر خلاق											محلّه
رتبه مجموع	کاربرد تکنولوژی		شرایط اجتماعی و فرهنگی		استقرار سیاست عمومی		وجود الگوهای اقتصادی		کیفیت محیط زیست		
	رتبه	وزن	رتبه	وزن	رتبه	وزن	رتبه	وزن	رتبه	وزن	
20	7	.036	17	.020	18	.018	20	.019	14	.029	شهرک الهیه
22	9	.033	20	.013	17	.019	17	.027	19	.016	کوی مجاهد
2	8	.035	2	.088	6	.053	2	.085	2	.106	منازل منابع طبیعی
5	13	.023	5	.067	7	.052	7	.037	8	.048	بهارستان
17	5	.073	16	.021	16	.020	10	.032	18	.017	پردیس ۱
19	2	.094	18	.018	19	.015	9	.034	20	.12	پردیس ۲
18	1	.029	19	.017	21	.012	6	.038	21	.10	پردیس ۳
21	3	.080	18	.018	17	.019	18	.023	22	.008	چنوبه علیا
4	15	.021	4	.077	4	.067	23	.011	3	.090	کوی استادان
23	6	.063	21	.007	14	.024	22	.013	20	.012	رفیش آباد
3	17	.017	3	.084	2	.098	4	.053	4	.071	سعدی
14	16	.020	12	.035	10	.040	13	.029	16	.024	شهرک برق
15	15	.021	13	.032	12	.035	18	.023	11	.042	شهرک پیام
12	11	.025	12	.035	12	.035	14	.028	9	.045	شهرک دانشگاه
8	12	.024	8	.046	11	.038	13	.029	7	.059	فرهنگ شهر
16	14	.022	15	.027	8	.048	19	.022	12	.037	کوی ۲۲ بهمن
9	10	.026	9	.040	9	.041	5	.042	10	.044	کوی سیلو
1	19	.012	1	.138	1	.0148	3	.070	1	.113	گلستان
6	18	.016	7	.053	3	.075	8	.036	6	.064	بوستان
11	6	.063	14	.030	20	.014	1	.242	3	.023	لشکرآباد
13	8	.035	10	.037	15	.023	12	.030	15	.027	مجتمع مسکونی
7	14	.022	6	.054	13	.032	13	.029	13	.032	معین زاده
10	10	.026	11	.036	5	.063	11	.031	5	.066	منازل شهرداری
24	4	.076	21	.007	22	.010	21	.018	23	.005	سایر محلات

پس از رتبه‌بندی هریک از محلات منطقه چهار شهری اهواز و به دست آوردن رتبه مجموع یا همپوشانی معیارهای شهر خلاق در محلات قلمرو محدوده مورد مطالعه نیاز است که هر کدام از این معیارها در تک‌تک محلات منطقه چهار مورد ارزیابی قرار بگیرند تا مشخص شود این معیارها هر کدام در محلات دارای چه وضعیتی هستند که برای تحقق این عمل باید تحلیل حساسیت صورت بگیرد که نمودار شماره هفت این تحلیل حساسیت را نشان می‌دهد.

نمودار ۷. تحلیل حساسیت هریک از مؤلفه‌های شهر خلاق نسبت به محلات منطقه چهار شهری اهواز

نتیجه‌گیری

محیط‌های شهری باید از شرایطی برخوردار باشند که بتوانند این سرمایه‌ها را جذب کرده و حفظ نمایند و از آن‌ها در طراحی و اجرای برنامه‌های توسعه شهر استفاده نمایند. برای اجرای شهر خلاق باید به ظرفیت‌ها و منابع در دسترس توجه داشت و سیاست‌های متناسب با آن را پیاده‌سازی و اجرا کرد. شاخص‌های متعددی برای ارزیابی موقعیت یک شهر برای تبدیل شدن به شهر خلاق بر اساس نقاط قوت و ضعف خود وجود دارد. هر کدام از این شاخص‌ها بر ویژگی‌های خاصی تمرکز کرده و بر آن تأکید می‌کنند. برای تحقق و شکوفایی شهر خلاق به بسترهای فرهنگی و اقتصادی قوی نیازمند است تا خلاقیت در فضای شهری بروز نماید. از سوی دیگر توجه به سرمایه‌های انسانی و اجتماعی، در قالب پرداختن به ویژگی‌های مکانی، باهدف ایجاد رقابت اقتصادی، انسجام اجتماعی و تنوع فرهنگی در دستیابی به تصویری یکتا از شهر را دنبال می‌کند. اگر شهر اهواز به همین روال سستی ادامه دهد و خود را با شاخص‌های شهر خلاق انطباق ندهد در برابر فرایند جهانی با مشکلاتی مواجه خواهد شد. امید است با ارزیابی و تحلیل این فرایند در منطقه چهار شهر اهواز و راهبردهای شهر خلاق، مدیران و برنامه ریزان شهری با توجه ظرفیت‌های موجود و مزیت‌های رقابتی بتوانند به این سمت سوق دهند. این پژوهش در جهت دستیابی به هدف خود که ضمن بررسی شاخص‌های شهر خلاق و بررسی وضعیت فعلی منطقه چهار شهر اهواز به‌عنوان یک منطقه خلاق درصد یافتن خلاق‌ترین محله از نظر مؤلفه‌های شهر خلاق بود که از نظر کاربرد تکنولوژی محله گلستان در رتبه اول و رفیش آباد در رتبه آخر است، از نظر استقرار سیاست عمومی محله گلستان در رتبه اول و پردیس سه در رتبه آخر است همچنین محلات گلستان، لشکرآباد و سایر محلات ذکر نشده به ترتیب در رتبه‌های اول و آخر (بیست و چهارم) قرار دارند، از نظر برخورداری از کیفیت محیط‌زیست محلات گلستان و منازل طبیعی در رتبه اول و دوم و محله رفیش آباد به‌عنوان یکی از محلات بافت فرسوده اهواز در رتبه آخر هستند همچنین از نظر وجود الگوهای اقتصادی محله لشکرآباد به‌عنوان قطب گردشگری شهری اهواز در رتبه اول و کوی اساتید در رتبه آخر هستند. همچنین در مجموع محلات را بر اساس شاخص‌های شهر خلاق رتبه‌بندی و تحلیل

نمود که محلات به ترتیب خلاقیت به شرح زیر می‌باشند: گلستان، منازل منابع طبیعی، سعدی، کوی اساتید، بهارستان، بوستان؛ معین زاده، فرهنگ شهر، کوی سیلو، منازل شهرداری، شهرک دانشگاه، مجتمع مسکونی، شهرک برق، شهرک پیام، لشکرآباد، کوی بیست‌ودو بهمن، پردیس یک، پردیس سه پردیس دو، شهرک الهایی، چینیبه علیا، کوی مجاهد، رفیش آباد و سایر محلات. بدین منظور جهت حفظ تعادل مناطق خلاق و افزایش خلاقیت در محلات شهری راه کارهای زیر ارائه می‌شوند:

۱. بر اساس نتایج حاصل از این تحقیق؛ محلات مورد مطالعه از نظر شاخص خلاقیت وضعیت چندان مناسبی نداشته است؛ بنابراین در برنامه‌ریزی‌های آتی، ایجاد مراکز فرهنگی و آموزشی و گردشگری لازم و همچنین ایجاد فضاهایی با کیفیت بصری مناسب می‌تواند در احساس آرامش و آسایش ساکنان این محلات مؤثر باشد.
۲. استفاده از پتانسیل‌های محلی و منابع موجود جهت توسعه و توجه به ابعاد جمعیتی و جلوگیری از تجمع امکانات هرچند ناچیز در محلاتی مانند گلستان و بوستان.
۳. تقسیم و تخصیص بودجه به صورت عادلانه و منطقی بین محلات و توجه ویژه به محلاتی همچون لشکرآباد و رفیش آباد و پردیس سه.

منابع

۱. اکبری مطلق، مصطفی (۱۳۹۲). بررسی ابعاد نظریه شهر خلاق و تأثیر آن بر توسعه شهری پایدار با تأکید بر تجارب جهانی، همایش ملی معماری پایدار و توسعه شهری، بوکان، شرکت سازه کویر.
۲. ایران دوست، کیومرث؛ غلامی زارچی، مصطفی (۱۳۹۴). ارتقای فرصت حضور و مشارکت مردم با استفاده از معرفی گونه‌های فضای عمومی شهر خلاق (نمونه موردی شهر یزد)، هنرهای زیبا- معماری و شهرسازی، ۲۰(۲)، ۴۷-۵۸.
۳. خان سفید، مهدی (۱۳۹۱). مدیریت شهری و شهر خلاق. منظر، ۱۹، ۹۵-۹۲.
۴. ربانی خوراسگانی، علی؛ ربانی، رسول؛ ادیبی سده، مهدی؛ مؤذنی، احمد (۱۳۹۰). بررسی نقش تنوع اجتماعی در ایجاد شهرهای خلاق و نوآور، مطالعه موردی: شهر اصفهان. جغرافیا و توسعه، ۲۱، ۱۸۰-۱۵۹.
۵. رضائیان قراگزلو، قادر؛ میر عباسی، علی؛ اسماعیل، رمضان (۱۳۹۱). برنامه‌ریزی شهر خلاق. تهران: انتشارات آذرخش.
۶. سرور، رحیم، اکبری، مجید، امانی، مریم، طالشی انبوهی، مرزیه (۱۳۹۵). تحلیل کارایی محلات شهری از لحاظ شاخص‌های شهر خلاق، مطالعه موردی: شهر بناب، جغرافیا، دوره جدید ۴۸، ۳۵۱-۳۲۲.
۷. شهابیان، پویان؛ رهگذر، عرفانه (۱۳۹۱). پیوند محیط خلاق با شهر. منظر، ۱۹، ۴۱-۳۴.
۸. صارمی، حمیدرضا، صارمی، مسعود (۱۳۹۰). تحلیل جایگاه شهر و زیبایی در هنر اسلامی. مطالعات شهر ایرانی، ۱(۴)، ۱۱۱-۱۰۱.
۹. ضرابی، اصغر، موسوی، میر نجف، باقری کشکولی، علی (۱۳۹۳). بررسی میزان تحقق‌پذیری شهر خلاق مقایسه تطبیقی بین شاخص‌های توسعه پایدار شهری و معیارهای ایجاد شهر خلاق، مطالعه موردی: شهرهای استان یزد. جغرافیا و توسعه فضای شهری، ۱(۱).
۱۰. فتوحی مهربانی، باقر، کلانتری، محسن، رجایی، سید عباس (۱۳۹۵). شهر خلاق و شاخص‌های شهر خلاق ایرانی. جغرافیا، دوره جدید، ۵۱، ۱۱۸-۱۰۱.
۱۱. قورچی، مرتضی (۱۳۹۱). شهر خلاق. منظر، ۱۹.
۱۲. کلانتری، بهرنگ، یار قلی، وحید، رحمتی، اکبر (۱۳۹۱). فضای جمعی و شهر خلاق، منظر، ۱۹، ۸۰-۷۴.
۱۳. مختاری ملک‌آبادی، رضا، سقایی، محسن، ایمان، فاطمه (۱۳۹۳). سطح‌بندی مناطق پانزده‌گانه شهر اصفهان از لحاظ شاخص‌های شهر خلاق با استفاده از مدل‌های برنامه‌ریزی منطقه‌ای، مجله پژوهش و برنامه‌ریزی شهری، ۱۶، ۱۲۰-۱۰۵.
۱۴. مختاری ملک‌آبادی، رضا، مرصوصی، نفیسه، علی‌اکبری، اسماعیل، امینی، داود (۱۳۹۴). جغرافیا، دوره جدید، ۴۷، ۱۷۴-۱۶۱.
۱۵. مرکز آمار ایران، سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵، شهر اهواز.

۱۶. مشکینی، ابوالفضل، حاتمی نژاد، حسین، مهد نژاد، حافظ، پرهیز، فریاد (۱۳۹۳). شهر خلاق الگویی نوین برای توسعه دانش‌بنیان در حوزه مدیریت شهری. تهران: نشر آزاد کتاب.
۱۷. مشکینی، ابوالفضل، قائد رحمتی، صفر، عسگری، علیرضا (۱۳۹۳). ارزیابی تطبیقی شاخص‌های شهر خلاق در کلان‌شهرهای ایران، مطالعه موردی: شهرهای تهران و اصفهان، اولین همایش ملی شهرهای خلاق و توسعه پایدار، مؤسسه شاخص پژوهش اصفهان.
۱۸. ملکی، سعید (۱۳۹۴). الویت بندی شاخص‌های شهر خلاق با استفاده از مدل تحلیل شبکه ANP، مطالعه موردی: مناطق شهری ۱ و ۴ شهر زنجان. شهر پایدار، ۲(۱)، ۷۸-۹۸.
۱۹. موسوی، میر نجف (۱۳۹۳). رتبه‌بندی محلات شهر سردشت از نظر حرکت به سوی خلاقیت ANP با تأکید بر تحقق شهر خلاق با استفاده از تاپ سیس، مطالعه موردی: شهر سردشت. جغرافیا و آمایش شهری - منطقه‌ای، ۱۰، ۳۷-۱۹.
20. Deffner, A., & Vlachopoulou, C. (2011). *Creative city: A new challenge of strategic urban planning?* (p. 13). European Regional Science Association.
21. Durmaz, S. B. (2015). Analyzing the quality of place: Creative clusters in Soho and Beyoğlu. *Journal of Urban Design*, 20(1), pp 93-124.
22. Evans, G. (2009). Creative cities, creative spaces and urban policy. *Urban studies*, 46(5-6), pp 1003-1040.
23. Florida, R (2002). The economic geography of talent. *Annals of the Associations of American Geographers*, 92(4), pp 743-755.
24. Florida, R. (2005), "Cities and the Creative class", *City & Community*, New York: Volume 2, Issue 1, pp 3-19, March 2005.
25. Hall, P. (2000). Creative cities and economic development. *Urban studies*, 37(4), pp 639-649.
26. Harvey, D. C., Hawkins, H., & Thomas, N. J. (2012). Thinking creative clusters beyond the city: People, places and networks. *Geoforum*, 43(3), pp 529-539
27. Landry, C (2013), *Creative City index Comfortable or Captivating*, An assessment of Palmerston North, Print synergy & Published by Palmerston North City Council, June 2013.
28. Pratt, A. C., & Hutton, T. A. (2013). Reconceptualising the relationship between the creative economy and the city: Learning from the financial crisis. *Cities*, 33, 86-95.
29. Sasaki, M. (2010). Urban regeneration through cultural creativity and social inclusion: Rethinking creative city theory through a Japanese case study. *Cities*, 27, S3-S9, p 77.
30. Scott, A. J. (2006). Creative cities: Conceptual issues and policy questions. *Journal of urban affairs*, 28(1), pp 1-17.
31. Scott, A. J. (2014). Beyond the creative city: cognitive-cultural capitalism and the new urbanism. *Regional Studies*, 48(4), pp 565-578.
32. sre.wu.ac.at/ersa/ersaconfs/ersa11/e110830aFinal01584, 2011, p13.
33. Vickery, J. (2011). Beyond the Creative City-Cultural Policy in an age of scarcity. *Centre for Place-making, Birmingham*.
34. www.elsevier.com.